

เกณฑ์การประเมินผล : เครื่องมือในการประเมินผลการปฏิบัติ

ดร.นพเก้า ณ พัทลุง*

การประเมินผลการปฏิบัติ (Performance Assessment) ของผู้เรียนมีความแตกต่างจากการใช้แบบทดสอบแบบเลือกตอบที่มีความเป็นปรนัยในการตรวจให้คะแนน ดังนั้นจึงต้องมีการกำหนดแนวทางการให้คะแนนอย่างชัดเจนและเหมาะสม เครื่องมือ (tool) ในการประเมินผลการปฏิบัติดังกล่าวเรียกว่า 'rubric' หรือเกณฑ์การประเมินผล

ความหมาย

เกณฑ์การประเมินผลมีความหมายในลักษณะต่างๆ ดังนี้

Teachnology, Inc. (2005) ได้กำหนดความหมายของ 'rubric' ว่าเป็นเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติหรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เป็นการประเมินที่แสดงถึงรายละเอียดของความรู้ ความชำนาญของการปฏิบัติในระดับคุณภาพต่างๆ

Lockett (2005) กล่าวว่าถ้า 'rubric' เป็นคำกริยาหมายถึงการกระทำที่บอกผู้เรียนถึงวิธีที่จะพัฒนาการปฏิบัติงานของเขา และถ้า 'rubric' เป็นคำนาม หมายถึงรายการบันทึกเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติงานนั้น ซึ่งเป็นรายการที่กำหนดตัวชี้วัดที่อธิบายระดับของความรู้ความสามารถหรือความชำนาญ

เกณฑ์การประเมินผลเป็นเครื่องมือที่ช่วยผู้สอนในการประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้เรียน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอน โดยมีการกำหนดมาตรฐาน และความคาดหวังที่ชัดเจน และมีข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนเช่นสิ่งที่ผู้เรียนทำได้ดีข้อบกพร่องของผู้เรียนและวิธีปรับปรุงการปฏิบัติงาน

สรุปได้ว่าเกณฑ์การประเมินผล (rubric) หมายถึง แนวทางในการประเมินผล ซึ่งประกอบด้วยระดับของคะแนน เกณฑ์ หรือคุณภาพ และรายละเอียดคุณลักษณะของแต่ละระดับ

* ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

คุณค่าของเกณฑ์การประเมินผล

เกณฑ์การประเมินผลมีคุณค่าในลักษณะต่างๆ ดังนี้

Chicago Public schools (2005) กำหนดคุณค่าของเกณฑ์การประเมินผล ดังนี้

1. ช่วยผู้สอนกำหนดวิธีที่จะช่วยผู้เรียนให้ประสบความสำเร็จ
2. สื่อสารไปยังผู้เรียนเกี่ยวกับส่วนที่สำคัญในการประเมินผลและวิธีประเมินผลงานตนเอง
3. สื่อสารเป้าหมายและผลการเรียนรู้ของผู้เรียนไปยังผู้ปกครองและบุคคลอื่นๆ
4. ผลการประเมินผลมีความน่าเชื่อถือ
5. สามารถใช้ในการตัดสินใจและความสามารถของผู้เรียน

Lockett (2005) กล่าวถึงคุณค่าของเกณฑ์การประเมินผล ดังนี้

1. ทำให้ผู้เรียนเข้าใจมาตรฐานและความคาดหวังอย่างชัดเจน
2. ทำให้ผู้สอนมีเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพที่ตอบสนองผู้เรียนทันที
3. ทำให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง เข้าใจตนเองและสามารถประเมินผลตนเอง
4. ทำให้ผู้ปกครองเข้าใจการเจริญเติบโตและความก้าวหน้าของผู้เรียนอย่างชัดเจนทำให้ทราบบทบาทที่ดีของตนเองต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน
5. ทำให้ผู้บริหารและคณะกรรมการโรงเรียนได้รับข้อมูลหลาย ๆ ด้าน จากการประเมินผลผู้เรียน เพื่อการพัฒนาและควบคุมนโยบายในการปฏิบัติงาน

เห็นได้ว่าคุณค่าของเกณฑ์การประเมินผลนั้น มีต่อทุกฝ่ายอันได้แก่ ผู้เรียน ผู้สอน ผู้ปกครอง รวมถึงผู้บริหารโรงเรียนและคณะกรรมการโรงเรียน

การสร้างเกณฑ์การประเมินผล

การสร้างเกณฑ์การประเมินผล มีลักษณะต่างๆ ดังนี้

Chicago Public schools (2005) กำหนดขั้นตอนในการพัฒนาเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

1. กำหนดคุณลักษณะด้านต่างๆ ของพฤติกรรมหรือผลงานที่จะประเมินผล
2. พิจารณาคูณลักษณะของพฤติกรรมหรือผลงานจากตัวอย่างอื่น ๆ ที่ใกล้เคียงเพื่อประกันว่าไม่ได้ละเลยคุณลักษณะส่วนที่สำคัญ
3. รวบรวมและเขียนชุดเกลาคุณลักษณะแต่ละด้าน
4. เขียนนิยามคุณลักษณะแต่ละด้าน
5. เขียนรายละเอียดบรรยายคุณลักษณะแต่ละระดับของพฤติกรรมหรือผลงานของผู้เรียน
6. สร้างแบบสำรวจรายการสำหรับตรวจสอบพฤติกรรมหรือผลงานของผู้เรียน

7. ตรวจสอบเกณฑ์การประเมินผล
8. ทดลองใช้เกณฑ์การประเมินผล จากตัวอย่างพฤติกรรมหรือผลงานของผู้เรียน
9. ทบทวนเกณฑ์การประเมินผล
10. ผู้ปกครองและผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเกณฑ์การประเมินผล

Technology, Inc (2005) กล่าวถึงการสร้างเกณฑ์การประเมินผล ดังนี้

1. ผู้สอนกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง โดยกำหนดคุณลักษณะการปฏิบัติของผู้เรียน และกำหนดช่วงที่สูงที่สุดไปย้งต่ำที่สุดที่มีความเป็นไปได้ และกำหนดรายละเอียดของคุณลักษณะในแต่ละระดับที่สามารถสังเกตได้โดยตรง

2. กำหนดวิธีบรรยายรายละเอียดคุณลักษณะแต่ละระดับ โดยกำหนดผลงานตัวอย่างเป็นตัวแทนของการปฏิบัติที่สามารถวัดได้ในระดับสูง กลางและต่ำ อย่างน้อย 3 ระดับ

3. การกำหนดคะแนนสามารถเป็นได้ทั้งเชิงปริมาณ เช่น 3 2 1 เชิงคุณภาพ เช่น ดี ปานกลาง ควรปรับปรุง หรือ ทั้งสองแบบร่วมกัน

4. คุณลักษณะแต่ละระดับ ควรสอบถามผู้เรียนและให้เสนอความคิดเห็นต่อเกณฑ์นั้น จะทำให้เกณฑ์มีความชัดเจนยิ่งขึ้น และทำให้ผู้เรียนเข้าใจมาตรฐานที่เขาจะต้องทำให้สำเร็จ ส่งเสริมการวินิจัยตนเองทั้งในจุดเด่นและจุดบกพร่อง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนการสอน

5. หาดตัวอย่างผลงานของผู้เรียน และใช้เกณฑ์การประเมินผลอธิบายงานชิ้นนั้น ให้ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติและเกณฑ์ดังกล่าว ให้โอกาสผู้เรียนจัดอันดับตัวอย่างผลงานโดยใช้เกณฑ์การประเมินผล

6. ระบบการประเมินผลควรสอดคล้องกับจุดประสงค์ ผลงานที่มอบหมายควรเหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน เกณฑ์การให้คะแนนสำหรับผลงาน 1 ชิ้น ควรมีไม่เกิน 6 ด้าน และไม่เกิน 10 ด้าน สำหรับกลุ่มของผลงาน

การสร้างเกณฑ์การประเมินผลนั้นต้องประกอบด้วย การวางแผนการกำหนดเกณฑ์ การประเมินผล การกำหนดเกณฑ์การประเมินผล การทดลองใช้ และการแก้ไขปรับปรุง

ลักษณะของเกณฑ์การประเมินผลที่ดี

Chicago Public schools (2005) กล่าวถึง ลักษณะของเกณฑ์การประเมินผลที่ดี ดังนี้

1. มีความสัมพันธ์กับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
2. ครอบคลุมคุณลักษณะทุกด้านในการปฏิบัติของผู้เรียน
3. สะท้อนถึงมโนทัศน์ของการปฏิบัติที่มีคุณภาพ
4. ระดับของคะแนนกำหนดไว้อย่างเหมาะสม

5. อธิบายแต่ละระดับของคะแนนอย่างชัดเจน
6. ผู้เรียนและผู้ปกครองสามารถเข้าใจ
7. สามารถประยุกต์ใช้ได้ในงานต่างๆ
8. มีความยุติธรรมและปราศจากอคติ
9. มีความเป็นไปได้ในการใช้งาน

ประเภทของการเกณฑ์การประเมินผล

เกณฑ์การประเมินผลแบ่งได้ 2 ประเภท ดังนี้

1. การให้คะแนนเป็นภาพรวม (Holistic Score) เป็นการให้คะแนนโดยดูภาพรวมของการปฏิบัติงานหรือผลงาน ดังตัวอย่าง

1) การตอบคำถามโดยทั่วไป

3 หมายถึง คำตอบถูกต้อง แสดงเหตุผลและแนวคิดประกอบชัดเจน

2 หมายถึง คำตอบถูกต้อง แสดงเหตุผลและแนวคิดยังไม่ชัดเจน

1 หมายถึง คำตอบผิดพลาด แสดงเหตุผลและแนวคิดยังไม่ชัดเจน

0 หมายถึง ไม่ตอบหรือตอบไม่ถูกเลย

2) การเขียนตอบคำถามเกี่ยวกับโน้ตคนในเรื่องต่างๆ

ดี หมายถึง เขียนแสดงความเข้าใจโน้ตคนเกี่ยวกับ และยกตัวอย่างประกอบได้ถูกต้องชัดเจน

ปานกลาง หมายถึง เขียนแสดงความเข้าใจโน้ตคนเกี่ยวกับ และยกตัวอย่างประกอบได้ถูกต้องแต่ยังไม่ชัดเจน

ควรปรับปรุง หมายถึง เขียนแสดงความเข้าใจโน้ตคนเกี่ยวกับ และยกตัวอย่างประกอบไม่ถูกต้องและไม่ชัดเจน

2. การให้คะแนนแบบแยกองค์ประกอบ (Analytic Score) เป็นการให้คะแนนโดยแยกองค์ประกอบเป็นด้าน ๆ ของการปฏิบัติงานหรือผลงาน ดังตัวอย่าง

1) การนำเสนอผลงาน

1. ด้านบุคลิกภาพ

ระดับดี หมายถึง สบตาผู้ชมบ่อย ๆ น้ำเสียงมีความเหมาะสมตลอดเวลา และมีความกระตือรือร้นในการนำเสนอ

ระดับปานกลาง หมายถึง สบตาผู้ชมบางครั้ง น้ำเสียงมีความเหมาะสมบางครั้ง และมีความกระตือรือร้นในการนำเสนอบ้าง

ระดับต่ำ หมายถึง ไม่สืบทอดผู้ชม น้ำเสียงไม่มีความเหมาะสม และไม่มีวาทะการต้อนรับในการนำเสนอ

2. ด้านความรู้

ระดับดี หมายถึง สรุปความรู้ได้อย่างถูกต้องแม่นยำ

ระดับปานกลาง หมายถึง มีความผิดพลาดบ้างในการสรุปความรู้

ระดับต่ำ หมายถึง มีความผิดพลาดในการสรุปความรู้บ่อยครั้ง

2) ภาษาต่างประเทศ

ระดับ/ คุณลักษณะ	ความรู้	ความเข้าใจ	การสื่อสาร
4	มีความรู้ด้านคำศัพท์ โครงสร้าง และวัฒนธรรมถูกต้องครบถ้วน	เข้าใจประเด็นสำคัญและรายละเอียดในสิ่งที่เรียนรู้ครบถ้วน	วิธีและทักษะในการสื่อสาร ถูกต้องครบถ้วนและเหมาะสม
3	มีความรู้ด้านคำศัพท์ โครงสร้าง และ วัฒนธรรมถูกต้องครบถ้วนเป็นส่วนใหญ่	เข้าใจประเด็นสำคัญและรายละเอียดในสิ่งที่เรียนรู้ส่วนใหญ่	วิธีและทักษะในการสื่อสารถูกต้อง ครบถ้วนและเหมาะสมส่วนใหญ่
2	มีความรู้ด้านคำศัพท์โครงสร้างและ วัฒนธรรมถูกต้องครบถ้วนบางส่วน	เข้าใจประเด็นสำคัญและรายละเอียดในสิ่งที่เรียนรู้บางส่วน	วิธีและทักษะในการสื่อสารถูกต้อง ครบถ้วนและเหมาะสมบางส่วน
1	มีความรู้ด้านคำศัพท์ โครงสร้างและ วัฒนธรรมถูกต้องครบถ้วนน้อย	เข้าใจประเด็นสำคัญและรายละเอียดในสิ่งที่เรียนรู้บ้าง	วิธีและทักษะในการสื่อสารถูกต้อง ครบถ้วนและเหมาะสมน้อย
0	ไม่มีความรู้ด้านคำศัพท์ โครงสร้างและวัฒนธรรม	ไม่เข้าใจประเด็นสำคัญและรายละเอียดในสิ่งที่เรียนรู้	วิธีและทักษะในการสื่อสาร ไม่ถูกต้อง ครบถ้วนและเหมาะสม
คะแนน			

3) การอ่านออกเสียง

ระดับ/ คุณลักษณะ	การออกเสียง	ความชำนาญ
4	ออกเสียงได้เหมาะสมกับวัยและระดับชั้น สำเนียงชัดเจนและเป็นธรรมชาติ	อ่านได้ชัดเจนคล่องแคล่ว
3	ออกเสียงได้เหมาะสมกับวัยและระดับชั้น สำเนียงชัดเจนและเป็นธรรมชาติส่วนใหญ่	อ่านได้ชัดเจนแต่มีติดขัดบ้าง
2	ออกเสียงได้เหมาะสมกับวัยและระดับชั้น สำเนียงชัดเจนและเป็นธรรมชาติบางส่วน	อ่านได้ไม่ชัดเจนและมีติดขัดบ้าง
1	ออกเสียงไม่เหมาะสมกับวัยและระดับชั้น สำเนียงชัดเจนและเป็นธรรมชาติ	อ่านได้ไม่ชัดเจนและมีติดขัดบ่อยครั้ง
คะแนน		

4) การนำเสนอผลงานโดยใช้คอมพิวเตอร์

ระดับ/ คุณลักษณะ	การจัดการข้อมูล	ความรู้	การใช้คอมพิวเตอร์	การสตาผู้ชม
2	เรียบเรียงข้อมูลได้ ต่อเนื่องชัดเจน	แสดงความรู้ได้ถูกต้อง ชัดเจนครบถ้วน	ใช้คอมพิวเตอร์ได้อย่าง คล่องแคล่ว และมีความมั่นใจ	อ่านเนื้อหาบ้างและรักษา ระยะการสตากับผู้ชม อย่างเป็นธรรมชาติ
1	เรียบเรียงข้อมูลได้ต่อเนื่อง แต่ยังไม่ชัดเจน	แสดงความรู้ได้ถูกต้อง ชัดเจนแต่ยังไม่ครบถ้วน	มีความผิดพลาดในการใช้ คอมพิวเตอร์บางครั้ง	อ่านข้อมูลเป็นส่วนใหญ่และ สตากับผู้ชมเป็นบางครั้ง
0	เรียบเรียงข้อมูลยังสับสน ไม่ชัดเจน	แสดงความรู้ผิดพลาด	มีความผิดพลาดในการ ใช้คอมพิวเตอร์บ่อยครั้ง	อ่านข้อมูลทั้งหมดโดยไม่ สตาผู้ชมเลย
คะแนน				

เอกสารอ้างอิง

- Teachnology Inc. 2005. Why Rubric? [Online] Available : www.teach-nology.com/tutorials/teaching/rubrics/print.htm.
- Chicago Public School. 2005. Idea and Rubrics. [Online] Available : http://intranet.cps.k12.il.us/Assessments/Ideas_and_Rubrics/ideas_and_rubrics.html.
- Lockett, N. 2005. Instructional Framework. [Online] Available : <http://edservices.aea7.k12.ia.us/framework/index.html>.

สิ่งหนึ่งที่เราสร้างความแข็งแกร่งให้เราได้ดีที่สุดในชีวิตคือการยอมรับข้อบกพร่องของตนเอง
“Thing which builds your strength is acceptance of your deficiency”